

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název projektu:

Rozvoj kariérového poradenství, rozšíření nabídky psychologických a speciálně pedagogických služeb pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadané

Klíčová aktivita: 01

Název klíčové aktivity:

Pracovní setkání – analýza potřeb regionálních druhů práce

Zdravotní postižení, zdravotní a sociální znevýhodnění žáků ovlivňuje jejich životní šance, příležitosti a možnosti uplatnění na trhu práce, je občas zesilováno také neinformovaností či nevstřícností veřejnosti a nedostačujícími mechanismy, které by znevýhodněným žákům pomohly jejich problém překonat, kompenzovat a přispět tak k přijatelné kvalitě jejich osobního i pracovního života. Přitom předpoklad přiměřeného pracovního uplatnění je zakotven i v Evropské sociální chartě („Každý má právo na vhodné způsoby pomoci při volbě zaměstnání odpovídajícího jeho schopnostem a zájmům“), je i prioritou ESF, jejichž snahou je vytvořit rovné příležitosti pro všechny.

Základem pro optimalizaci nabídky dalšího vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je proto vytvoření komplexního a pružného informačního a poradenského systému, kontinuita mezi poskytováním kariérových informací a pedagogicko-psychologickými službami souvisejícími s rozhodováním o jejich vzdělávací a profesní dráze. Pedagogicko-psychologické poradenství by mělo nejen pohotově reagovat na aktuální situaci, ale také přispívat k preventivnímu uvažování a chování cílové skupiny žáků. Kariérové vzdělávání a poradenství by mělo směřovat zejména ke dvěma důležitým cílům - **prevenci nevhodné profesní volby a prevenci předčasných odchodů ze vzdělávacího procesu.** Cílem by mělo být odhalit jedince ohrožené rizikem předčasného odchodu ze vzdělávacího procesu, systematicky s nimi pracovat, posoudit jejich předpoklady pro studium i míru identifikace se zvoleným oborem a pomoci jim nalézt řešení (tím může být rovněž dokončení přípravy na povolání ve vhodnějším, méně náročném oboru). Včasné podchytení potenciálně ohrožených žáků předčasným odchodem a umožnění přestupu na jiný obor nebo úroveň vzdělání s ohledem na studijní předpoklady, preference žáka a možnosti žáka, eliminuje riziko, že žák předčasně ukončí vzdělávání.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Předpokladem pro optimalizaci poskytovaného kariérového poradenství by měly být seriózní **informace, prognózy o očekávaném demografickém a ekonomickém vývoji v regionu a perspektivě rozvoje jednotlivých odvětví a oborů** a s tím související požadavky na strukturu pracovních sil. Podstatné jsou nejen záměry hlavních zaměstnavatelů ale i situace menších firem, které vytvářejí vhodná pracovní místa.

Z těchto důvodů bychom chtěli **dosáhnout užšího propojení se sociálními partnery**, kteří se soustředí na vytváření prognóz potřeb kvalifikační struktury a na provádění šetření budoucí poptávky regionálního trhu práce a to s krajským úřadem, úřady práce i okresními hospodářskými komorami. Uskutečnili jsme proto setkání s pracovníky úřadů práce a okresních hospodářských komor ve Zlíně, Kroměříži, Uherském Hradišti a Vsetíně s cílem informovat je o našem projektu i naší snaze propojit již existující služby jednotlivých poskytovatelů služeb kariérového poradenství a přispět tak k vytvoření fungujícího integrovaného systému kariérového poradenství pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadané ve Zlínském kraji. Záměrem je nejen snížit případy nesprávné volby studijní či profesní cesty, včetně předčasných odchodů žáků ze systému vzdělávání, ale také zmapovat perspektivu následného zařazení těchto žáků na regionálním trhu práce.

Analýza setkání s pracovníky úřadů práce

Setkání bylo vedeno **formou řízeného rozhovoru** opírajícího se o několik připravených otázek zaměřených ke zjištění, kteří konkrétní pracovníci úřadů práce se podílejí na kariérovém poradenství pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním a sociálním znevýhodněním, jakou formou bývá toto poradenství realizováno, s kým v této oblasti spolupracují, zda mají přehled o budoucím uplatnění těchto žáků na trhu práce a o firmách, které by byly ochotné tyto absolventy zaměstnávat. Na závěr jsme zjišťovali náměty na zlepšení spolupráce a vzájemné informovanosti.

Shrnutí

Pracovníci úřadů práce se shodují, že **mladiství se zdravotním postižením, zdravotním a sociálním znevýhodněním nebo neukončenou přípravou na povolání zaujímají na trhu práce jednu z nejobtížnějších pozic** (dochází ke kumulaci handicapů – zdravotní problémy, nízký věk, absence kvalifikace a praktických zkušeností). Často je obtížné, vzhledem k nízké úrovni vzdělání, vybrat

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

pro tyto uchazeče i vhodnou rekvalifikaci. Spolu s klesající poptávkou po nekvalifikované práci se také výrazně snižují šance těchto uchazečů na pracovní uplatnění. Nízká kvalifikace, bez vůle k jejímu zvyšování, tak často znamená celoživotní handicap na trhu práce. Prioritním cílem je proto dle nich **udržení mladistvých ve vzdělávacím procesu a získání kvalifikace.**

Upozorňují zároveň na rozdílnost vymezení zdravotního postižení v evidenčních pokladech ÚP a školských poradenských zařízení, nelze proto využívat jednoznačně společných statistických podkladů.

V souvislosti s nutností přípravy na volbu povolání poukazují pracovníci úřadů práce na **nedostatečnou informovanost žáků a jejich rodičů o světě práce, o situaci na trhu práce a možnostech uplatnění absolventů po absolvování určitého oboru,** s o hledem na situaci v daném regionu, **stěžují si na sníženou možnost komunikovat a spolupracovat s výchovnými poradci na školách.** Zvýšení informovanosti by dle nich mohlo pozitivně ovlivnit rozhodování o výběru studijního oboru a přesměrování vzdělávací poptávky k oborům, jejichž absolventi mají na trhu práce příznivější situaci. Dokladem je i relativně vysoký počet absolventů, kteří nemají zájem hledat pracovní uplatnění ve svém oboru a ihned projevují zájem o rekvalifikaci. Jejich zkušenosti potvrzují, že pokud absolventi po ukončení vzdělávání nevstoupí na trh práce a neosvojí si včas potřebné pracovní návyky, hrozí jim ztráta motivace k hledání pracovního uplatnění a riziko dlouhodobé nezaměstnanosti.

Shodli jsme se, že bychom se měli všichni společně více soustředit na **rozvoj kompetencí pro úspěšnou pracovní integraci, pomáhat žákům při aktivním uvažování nad vlastní budoucností, rozvíjet jejich motivaci, stimulovat iniciativnost a podnikavost, všestranně je podporovat při plánování další profesní budoucnosti,** ať už se jedná o prodloužení vzdělávací dráhy, anebo o vstup na trh práce.

Prostor pro zlepšení spolupráce vidí pracovníci ÚP především v **dobré vzájemné komunikaci, předávání informací a společných poradách,** uskutečňovaných 1x-2x ročně za účasti zástupců KÚ, ÚP, KPPP a OHS. Žádají také o možnost využití našich služeb **při diagnostikování profesionální orientace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,** s použitím našich nových psychodiagnostických přístrojů.

Zpracovala: PhDr. Božena Debefová